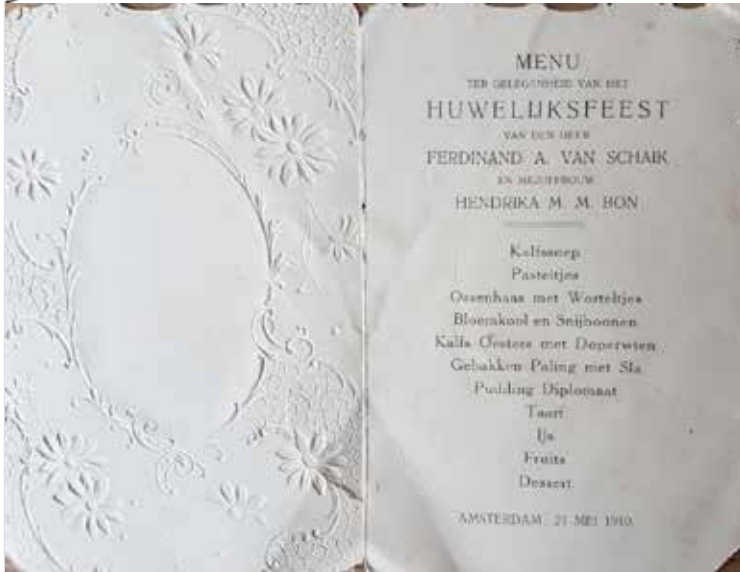

Bewoners - toen

Officieel op 1 februari 1909 gaat de boerenhofstede Ons Genoegen over van Adrianus Bon en Maria Post naar Ferdinand Anthonius van Schaick. Hij en Hendrika Bon moeten dan al huwelijksplannen gehad hebben. Getuige de kleinkinderen, die het weer van hun ouders hebben, waren ze zelfs elkaars grote liefde. Als Ferdinand in december 1909 een aandeel neemt in een brandwaarborgmaatschappij, verzekert hij in de Eerste Klasse (wat bij brand het meeste uitkeert) 'mans- en vrouwenkleren'. Daarbij is Hendrika Bon een nicht van Adrianus Bon. Het aanstaande echtpaar geeft wat nu hun hoeve wordt een nieuwe naam. Op de verzekeringspolis laat Ferdinand hun bezit omschrijven als: 'Een boerenwoning met annex stalling, genaamd "Antoniushoeve", gelegen te Duivendrecht in den Groot Duivendrechtse Polder aan de Rijksstraatweg, wijk E, No 54, gemeente Ouder-Amstel. Een zesroeden kapberg en twee schuren daarbij.' Op 19 mei 1910 trouwen ze in Nieuwer-Amstel, de gemeente waar Hendrika woonde.

Tijden van geluk

Hendrika Bon en Ferdinand van Schaick

Hun leven samen beginnen ze met zeventien hectaren land, dertig stuks melkvee ter waarde van 5400 gulden (het gemiddelde in die tijd was veertig stuks), een paard en 'landwagens en verdere voertuigen'. Een van beide bracht 'bewerkt goud en zilver' mee, met een verzekerde waarde van 200 gulden, en ze beschikken over een tilbury (een wagen voor personenvervoer). De toch al rijk ontworpen boerderij en het zomerhuis zal Hendrika met de meubelen, het linnengoed en de huisraad dat ze van huis mee kreeg - ze kwam uit een rijke boerenfamilie - verfraaid hebben.

Ze zullen hard moeten werken. Van de hypothecaire lening van 30.000 gulden (nu ongeveer 350.000 euro) die Ferdinand afsloot bij Theodorus Schipperijn moet het eerste deel, een bedrag van 12.000 gulden, voor 1 februari 1915 zijn afbetaald, met een jaarlijkse aflossing van 2.000 gulden, en een rente van 70 gulden (3,50 per honderd gulden), halfjaarlijks te betalen. Als zij land en hoeve verwaarlozen en de waarde daalt, kan Theodorus Schipperijn alles terugverdere.

De buitenwereld is aan een veranderingsproces begonnen waar Hendrika nog delen van zal meemaken: de industrialisatie en de verstedelijking. Ferdinand leeft daar te kort voor. Maar eerst is er nog een wereldoorlog, van 1914 tot 1918. Meel, suiker en andere levensmiddelen zijn op de bon. Vlakbij, bij Weesperkarspel, een deel van de stelling van Amsterdam, zijn militairen gelegerd. Op straat lopen de Belgische vluchtelingen die in Ouder-Amstel zijn opgevangen. Difterie, cholera en mazelen zijn nog terugkerende en dodelijke epidemieën, veeziektes altijd een dreiging.

Hen moet het in ieder geval de eerste jaren goed zijn gegaan. Want na twee jaar hebben ze 4.000 gulden afgelost. Het is niet terug te halen of het lukte op tijd alles af te lossen. Je zou kunnen denken, ja vast wel, want wat betreft de prijs die ze voor hun melk konden vragen, hadden ze de tijd mee. In de Eerste Wereldoorlog steeg die van 8 naar 10 cent per liter. Die prijsstijging was het

Bewoners - toen

resultaat van een heftige strijd - inclusief de dagenlange weigering melk te leveren aan Amsterdam - van de boeren uit Ouder- en Nieuwer Amstel en omgeving, tegen de lage liter prijzen van de melkfabrieken en melkslijterijen. Ferdinand had een publieke functie. Net als de boer voor hem, Adrianus Bon, is hij lid van het polderbestuur.

Negen maanden na hun huwelijk wordt een dochter geboren, Catharien, en twee en drie jaar later nog twee, Leen en Cilia. In 1917 krijgen ze hun mannelijke erfgenaam: Antoon, officieel Anthonius Hendrikus. Ze verliezen ook twee kinderen. In 1912 een doodgeboren jongetje, dat geen naam krijgt en in 2016 opnieuw een zoontje, elf maanden oud, Hendrikus Anthonius.

Op de oudst bekende foto van de oude Antoniushoeve (hij hing er bijna een eeuw) poseren Ferdinand en Hendrika met hun drie dochters en een knecht (vermoedelijk Bas Pouw) in de tuin voor de boerderij. Waarschijnlijk is de foto

Hendrika Bon en Ferdinand van Schaick

gemaakt door een rondtrekkende fotograaf. Het is het type foto dat in veel historische beeldbanken voorkomt. De foto is gedateerd op 1918. Alle zes staan ze er wat verschrikt bij. Hendrika, een lange vrouw, strekt haar rug, kijkt een beetje schuin omhoog en glimlacht voorzichtig. Leen en Cilia die ze bij de hand houdt, lijken te denken wat moeder doet doen wij ook maar: naar de fotograaf kijken. Uit ongemakkelijkheid trekt de oudste hoog haar schouders op. Vergelijk je de drie meisjes op de foto met beelden van andere boerengezinnen uit die tijd, dan zie je dat deze kinderen het goed hebben. Ze dragen hele kleren, zien er gezond uit en de oudste draagt zelfs schoenen.

Ferdinand en de knecht hebben zich achter moeder en dochters opgesteld. Toch is het Ferdinand die je blik trekt. Zijn overhemd zit niet goed (er lijken te veel kleren onder te zitten) en is gekreukt. Alsof hij het overhaast heeft aange trokken. Zijn schouders hangen neer en hij buigt licht naar voren. Wat er ook in hem omgaat op het moment van de foto, het is niet de trots van een eigenaar van een boerenhofstede en hoofd van een gezin. De ongemakkelijke houding van zijn vrouw doet dat nog meer.

Dat Ferdinand verslagenheid uitstraalt kan verbeelding zijn, omdat we weten dat hij niet lang na het maken van de foto sterft aan de Spaanse griep die in 1918 wereldwijd rondwaart. Maar misschien is er ook iets van waar. De foto is gemaakt op een dag dat het warm genoeg was om met lange kousen maar zonder jas aan te poseren. De bomen zijn kaal, dus het is het vroege voorjaar. Het zou kunnen dat Hendrika al zwanger is van Ferdinand Anthonius, Ferd, die geboren zou worden op Eerste Kerstdag. Misschien is de last die Ferdinand lijkt mee te dragen de wetenschap dat hij zijn vrouw moet achterlaten met vijf kleine kinderen en een veeleisende boerderij. Het leven met haar op hun Antoniushoeve is voorbij. Zijn jongste kind zal hem nooit zien. Ferdinand overlijdt op 2 november 1918.

en tijden van verdriet

46.

Heiden den achttienden December
NEGENTIENHONDERD ZESTIEN, verschenen voor ons, Ambteenaar van den burgerlijken
stand der gemeente OUDER-AMSTEL, _____

Ferdinand Anthonius van Schaick _____ van beroep
veehouder _____ oud zesen dertig jaren, wonende
te Ouder-Amstel, vader van ten na te noemen overledene
en Jan Pleck _____
van beroep ambteenaar ter bestuursoud-regen en veertig jaren, wonende
te Ouder-Amstel, _____

die verklaarden, dat op den achttienden December _____ dezes jaars
des namiddags _____ ten drie _____ ure, binnen deze gemeente in het huis
staande alhier Wyl. D. nummer vier en vijftig
in den ouderdom van elf maanden
is overleden Hendriks Anthonius van Schaick, _____

van beroep zonder _____ geboren _____
en wonende te Ouder-Amstel, soon van den eersten aangevo
er dezes echtgenote Hendrika Catharina Magdalena Bon, _____
zonder beroep, wonende mede aldaar _____

En hebben wij hiervan opgemaakt deze akte, welke, na voorlezing, door ons is onderteekeud
met de aangevoers _____

P. B. v. Schrevel _____ } De Ambteenaar, voornoemd.
J. Pleck _____

1916 Overlijdensakte Hendrikus Anthonius van Schaick, 11 maanden oud